

LIBRIS

We know
books

Colectia HICRATIO

Editura NEUMA
Strada Libertății, nr. 188
Apahida, Județul Cluj

Editor: Andrea H. Hedeș
Copertă și DTP: Gelu Iordache

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Barb, Ioan

Îngerii lui Bologan / Ioan Barb. - Apahida : Neuma, 2022

ISBN 978-606-9610-49-7

821.135.1

IOAN BARB

Îngerii lui Bologan

Editura
NEUMA
2022

Autorul este un iscusit realizator de imagini halucinante, precum cea terifiantă a hergheliei de cai cu lanțuri și lacăte la picioare. În totului-tot, prozele evocă o dramă a disoluției unor localități-marcă și a unei lumi intrate în malaxorul vremurilor noi...

ELIZA POP

Episoadele istorice joacă un rol important deoarece sunt alese pentru a arăta felul în care nu doar personajele, ci și locul poartă povara istoriei colective. Totul pare a se reflecta în trecut și toate valorile par a fi extrase din acesta, ceea ce indică faptul că Ioan Barb este "bine ancorat în tradiție". Firul narativ este adesea întrerupt de episoade-amintiri, istorii personale din trecutul personajelor, care favorizează o perspectivă aprofundată în psihologia actanților.

Cuprins

Îngerii lui Bologan	5
Orașul scufundat	19
Tulipan	30
Cea mai frumoasă zi de după viață	38
În spatele regretelor e veșnic toamnă	43
La numărul 99 nu mai locuiesc oameni	55
Pentru învinși nu este loc între îngeri!	65
Neînțeleșul joc al rătăcirii	73
Simple suspiciuni dintr-o toamnă târzie	90
Parastas cu Eurogold	96
Noaptea unui proscris	110
Calea regală	119
Legământul de castitate	126
Noaptea în care m-am născut din nou	133
Pavel Floca	144
Bocancii pădurarului	163
Dumnezeul din paharul cu votcă	169
Uitatul	177
Cățelul pământului	198
Viața la Oarba	221
Repere critice	245

Îngerii lui Bologan

Ne îndreptam spre satul care marca intrarea în rezervația naturală. Se contura pe cer silueta masivului muntos, înconjurat de nori albi de ceață. Cel mai înalt vârf era acoperit deja de zăpadă. Pe măsură ce avansam pe șoseaua șerpuită, prin văile nelocuite, se vedea, jos, în vale, oglinda strălucitoare a fluviului care aluneca pe sub coastele abrupte.

– În locurile acestea sunt puține sate locuite. Oamenii au plecat din cauza vieții grele, spuse șoferul, care, parcă îmi citise gândurile.

Motorul găfâia iar mașina urca anevoie. În dreapta drumului apăru o placă cenușie pe care scria cu litere aproape șterse: localitatea Potcoava. Deși trecusem de primele case, pe stradă nu se zărea nici țipenie de om, iar curțile păreau pustii.

– În satul ăsta nu locuiește nimeni, spuse din nou șoferul, care era, în același timp gazdă, șofer și ghid. Cei tineri au plecat pe dincolo. Cei bătrâni au murit. Au mai rămas casele părăsite și crucile din spatele grădinilor. Pe aici satele nu au cimitire. Casele sunt răspândite pe ici și colo și uneori chiar vecinii nu se văd unii cu alții de toamna și până primăvara. Iernile sunt aspre și lungi. De aceea își îngroapă morții în

spatele caselor. Uneori, zăpezile sunt atât de mari, încât preotul nu poate să ajungă în acel loc până când se moaie vremea și se topește neaua. Nu se poate săpa nici groapa, din cauza pământului înghețat. Așa că în locurile astea e greu să și mori. Fiecare bătrân are un sicriu pregătit, pe care îl șine în podul casei. Dacă doamne ferește, se întâmplă și moare iarna, îl coboară din pod și după ce așază mortul în sicriu, cu toate rânduielele, îl închid într-un șopron. Stă ca în frigider până la primăvară, când urcă preotul și poate să fie îngropat creștinește.

Am mai mers câțiva kilometri, după aceea ne-am oprit în fața unei clădiri pe care încă atârna, ca o relicvă din vremuri de demult, o placă decolorată pe care scria cu litere de-o șchioapă: „Dispensar sanitar“. Din coșul cocoțat ca un cocostârc pe acoperiș ieșea o dâră albicioasă de fum, care, trebuie să recunosc, ne-a topit bruma din suflețe. Deci locuiește cineva aici, mi-am spus. Iată un lucru bun. Am coborât din Wloswagenul vechi și am făcut câțiva pași pentru a-mi dezmoți picioarele.

- Acuși o să vină și primarul și asistenții sociali, mă anunță ghidul meu, privindu-și ceasul. Era un bărbat înalt, între două vârste. Purta ochelari cenușii. Din această cauză nu-i puteam distinge privirea și aveam impresia stranie că nu mă aflu în prezența unui om.

Am intrat în dispensarul sătesc unde moțăia, lângă soba de teracotă, un bărbat între două vârste, cu un început evident de chelie. S-a trezit și a îngânat

un salut șters, în timp ce ne cerceta de după sticlele groase ale ochelarilor. Pe aici toți au ochelari, am concluzionat în gând. Omul s-a ridicat de la masă și ne-a pus înaintea ceainicului aburind, flancat de două pahare de unică folosință.

- Aici timpul trece al dracului de greu, a zis omul, doar ca să se afle în treabă și s-a reîntors pe scaunul său de lângă sobă, reluându-și somnul sub acoperire.

Văzându-l, mi-am adus aminte de Fratele Traian și de vremea când lucram cu el, în același schimb, la furnalele de o mie, din orașul meu natal. Eram foarte tânăr în acea vreme. Însă el era trecut bine de cincizeci de ani. Mi-l aminteam perfect: mic, rotofei, cu o chelie prelinsă ca o clătită peste o frunte neobișnuit de lată, de sub care te priveau doi ochi mereu neli-niștiți și bănuitori. Îi spuneam Fratele Traian deoarece omul era pocăit la Oastea Domnului și se ținea mai cu moț decât noi ceilalți. Nu fuma, nu bea, nu înjura, nu scuipa pe jos, nu bârfea, nu vorbea decât atunci când era întreat. De aceea nici nu ne plăcea de el. Probabil din cauză că, în felul lui de a fi, ne citeam toate lipsurile noastre. Odată, la un schimb de noapte, pe când ne aflam doar noi doi în mica baracă a lăcătușilor instalatori ni s-a spus să nu încercăm să ne culcăm, deoarece vor fi controale de la partid. Era cam spre apusul epocii de aur și în fiecare schimb se organizau controale drastice de la partid și de la securitate. Fratele Traian și-a pus ochelarii pe ochi și s-a apucat să citească într-un ziar deschis în fața sa. Era oficiosul de partid din județul nostru. Am stat

așa până în jurul orei două și am constatat că nu s-a întâmplat nimic. L-am întrebat ceva pe bărbatul de lângă mine și nu mi-a răspuns. Atunci l-am privit cu atenție și am înțeles că sub oclarii cu lentile groase, ochii lui erau adânc cercetați de Moș Iene pe la gene. Trebuia să fi foarte atent încât să îți dai seama că omul doarme cu coatele sprijinite pe masă și cu ziarul întins în fața sa. Doar bărbia, care se rezema de piept, părea un indiciu că bărbatul dormea iepurește.

M-am lungit pe scaunul de lemn din fața mesei și am adormit. Lumina rămăsese aprinsă. Nici nu ne-am dat seama când ușa s-a deschis și în cadrul e metal s-a ivit chipul țăfnos al secretarului de partid pe uzină. În spatele lui era șeful de schimb și un paznic cu o lanternă care răspândea o lumină puter- nică. Fratele Traian a deschis doar ochii fără ca nimic să lase să se vadă că s-a trezit din somn. În ce mă privea, am sărit de pe scaun ca ars, însă era prea târziu.

– Dormiți în timpul programului, nu-i așa? ne-a interpelat vocea răgușită a secretarului de partid.

– Cum să dormim, tovarășe secretar? îl întrebă cu o voce mirată fratele Traian.

– Este adevărat că dumneata nu dormeai, dar tânărul?

– Tovarășe secretar, nu dormea nici unul din noi. Am lucrat vreo două ore să defundăm niște elemente de răcire la etalajul furnalului. N-am avut mască de protecție și colegul meu a cam amețit, din cauza gazelor. Îl doare rău capul și de aceea l-am

lăsat să stea întins. Noaptea nu este nimeni la punctul sanitar. De unde să fi cerut ajutor?

– Bine, fie și așa... a încheiat omul de la partid, fără să pară prea convins de vorbele șefului meu de echipă. L-a mai întrebat despre alte probleme de serviciu și apoi au ieșit din baracă. Când s-a întors, Fratele Traian m-a muștruluit puțin. De atunci în fiecare noapte în care eram de serviciu împreună și nu aveam de lucru, am început să dorm și eu iepurește.

În timp ce îmi aminteam aceste întâmplări foarte vechi, a apărut și primarul însoțit de două angajate de la serviciul de asistență socială din Primărie. Ne-am salutat și am fost invitat să urc în mașină. Primarul era un bărbat scund, cu trupul butucănos. Ne-am înghesuit pe banchetele prăfuite și am plecat. Mai aveam de mers vreo treizeci de kilometri de-a lungul fluviului, până să ajungem la ținta călătoriei noastre.

– Sunt câteva sate pustii prin aceste locuri, a început să povestească primarul. Dar n-a fost întotdeauna așa. De când a căzut industria și s-au închis minele de cupru s-au stricat lucrurile. Cei bătrâni au cam murit iar cei tineri au plecat pe la orașe. Mulți îs în Spania și-n Italia. Nu-s locuri rele. Dar asta este soarta satelor de munte. Aici viața este grea. Dacă n-ai ce băga în gură ești mort. Mori așa, de unul singur. Că nu știe nimeni de tine. A fost o vreme când zona a părut că prinde viață. Începuse să vină multă lume. Multă. E un schit în munte, la vreo cincizeci de

kilometri depărtare. Erau câțiva călugări acolo. Uitați de vreme. Până când s-a aflat de mormântul Sfântului, care fusese exilat de Ceaușescu în acel schit uitat. De atunci a început necazul.

– Era un sfânt prin locurile aste pustii? I-am întrebat curios. M-a privit ușor jenat și a continuat:

– Se pare că dumneata ești ultimul ins care află lucrurile importante. Sfântul a trăit aici vreo cinci ani, chiar înainte de revoluție. De fapt în acel an s și murit. Cu vreo două luni înainte de căderea lui Ceaușescu. De fapt, ăsta a și dat ordin ca Sfântul să fie alungat aici. Putea să-l omoare, dar nu știu de ce și dictatorului părea că i-a fost teamă.

– Da ce treabă avea Sfântul cu Ceaușescu? Am întrebat mirat.

– Se pare că Ceaușescu a auzit de prorociile Sfântului, un fel de Nostradamus, de la noi. Și de puterea acestuia de a citi gândurile oamenilor și de a se face nevăzut. Că dispărea și apărea de unde nu te așteptai și nu-i puteai face nimic. De aceea l-a și cruțat dictatorul. Numai că atunci când au stat fața în față, Sfântul i-a prezis moartea. Da! Da! Cu subiect și predicat. I-a spus că o să moară de glonț. Dar nu i-a plăcut lui Ceaușescu. Atunci a hotărât și soarta Sfântului. Prin optzeciși patru l-a trimis sub escortă la schit. Dar nu l-a putut opri nimeni să plece când vrea el. Așa că, spun călugării care au fost cu el la schit, că se făcea nevăzut și umbla pe unde poftea. Când era la București, când te miri pe unde. Unii spun că în timp ce era arestat Sfântul a fost la înmormântarea

mamei sale. A trecut printre gratii și n-au avut ce-i face. Se pare că ieșea din trup. Iar trupul rămânea pe loc unde se afla în acel moment. După care lua alt chip la fel cu al său, cu care se arăta în locul unde se ducea. Putere dumnezeiască, domnule! Mare putere.

Interlocutorul meu își făcu trei cruci mari și rămase o vreme gânditor.

– După aceea, l-am adus eu cu picioarele pe pământ, ce s-a mai întâmplat?

– Ei, de aici începe povestea. La început a aflat puțină lume despre locul unde este îngropat Sfântul. Veneau duminica și se rugau la mormântul său săpat chiar în fața schitului. Și atunci a făcut Sfântul câteva minuni. Vindecări, domnule. Mari minuni. Veneau unii în cărje și plecau acasă pe picioarele lor. Mare minune, zău așa. Și veneau tot mai mulți. În fiecare zi mai mulți. Puhoi de oameni.

– Și? I-am întrebat nedumerit, așteptând continuarea poveștii.

– Toate mergeau strună pe aici, domnule, cu Sfântul nostru. Că avea grijă de noi chiar și din mormânt. Începuseră să vină pelerini din toată țara. Se cazau pe la oamenii din satele astea. Pe unde mai găseau vreun gospodar. Chiar și din străinătăți veneau. Că nu aveau unde înnopta și dăduse norocul peste bieții săteni! Nu mai aveau pe unde să îi găzduiască. Așa s-a procopsit și fierarul nostru, Bologan. Că îi murise nevasta și a rămas cu cinci copii, domnule. Greu e să rămâi bărbat tânăr cu cinci copii. Unde mai pui că ultimii doi, ăia gemeni, de-abia

puteau vedea lumina zilei. Că se născuseră amândoi cu beteșug la ochi și erau aproape orbi.

– Na, că m-ai luat pe nepregătite. De cine vorbești ma-ta?

– De omul la care mergem, domnule. De Bologan. Fierarul satului. Într-o iarnă i s-a prăpădit nevasta de inimă amară. Așa zice lumea.

– Ce spui, omule! Cum vine asta? am zis eu, mai uimit de chipul lui senin, ca al unui copil care se destăinuie unui om mare, decât de firul poveștii.

Omul se întinse spre mine și începu să îmi șoptescă, aproape de ureche, ca și când s-ar fi temut să nu îl audă cineva în timp ce îmi destăinuia un mare secret:

– E taină mare, domnule. Femeia asta a lui Bologan era foarte frumoasă. Frumoasă femeie. Batără că era oacheșe. Se spune că după ce bărbatu-su nu mai avusese de lucru și trăiau ca vai de ei, își luase inima în dinți și trecuse Dunărea, dincolo, la sârbi. Lucra la un gospodar cu dare de mână. Așa au pus ei ban cu ban deoparte, pentru zile grele. Dar nu a putut să stea mult, de dorul copiilor și s-a întors. Și bărbatul ei se pusese pe picioare, de când cu străinii care mergeau la mormântul Sfântului. Că Bologan nu mai lucra fierărie pentru pluguri. Pentru cine să mai lucre? Că nu mai avea cine ogorî pământul! Nici măcar pe cel din bătătura casei. Din fierul pe care îl avusese pentru pluguri, Bologan lucra acum la nicovală îngeri de fier. Așa, plăpânzi, ca niște Cristoși mititei. Asa, din fier, cum sunt Cristoșii aia de se pun

pe cruce. Aveau chipul Sfântului, așa spunea el creștinilor. Că treceau pe la poarta lui când se duceau spre mormânt. Si când se întorceau, se opreau drumeții și cumpărau câte un înger de fier, ca suvenir. Că se dusese vestea. Nu doar despre Sfântul, dar și despre îngerii lui Bologan.

– Și, ce s-a mai întâmplat, am întreat, grăbind sfârșitul poveștii, deoarece ne apropiam de capătul călătoriei noastre.

– Se pare că se dusese vestea despre sfânt până hăt, departe. Și venea tot mai multă lume la schit, chiar la mormântul Sfântului, să se închine. Și unde e lume multă, apoi se învârt și mulți bani. Înaltelor fețe de la București nu le-a plăcut să vină banii pelerinilor la noi. Și au hotărât că Sfântul trebuie dus înapoi de unde a venit. Chiar și mort. Așa că anul trecut l-au luat, cu mormânt cu tot și l-au pus la o mănăstire de lângă Capitală. Că venea tot mai mult popor pe la noi. Și era vorba de mult bănet! De ce să vină poporul aici, în pustietăți, lângă apa asta mare? Acum, dacă nu mai e mormântul, nu mai vine nici țipenie de om. Iar Bologan a rămas cu îngerii lui făcuți din dricuri și din osii de car. Cine să îi mai cumpere? Are acum o droaie de îngeri din fier. Îi aliniază copiii pe lângă casă. Ca pe o armată! Și se joacă cu ei de-a războiul.

– Dar cu nevasata omului ce s-a întâmplat? Că nu ați terminat de spus.

– Cu femeia omului? S-a prăpădit, sărmana. Într-o noapte se zice că i-a venit în vis Lumina Raiului. Așa,

o vedenie aducătoare de moarte. Așa îi zicem pe aici. Că te prinde și nu te mai lasă cu viață! Te momeste cu frumusețile din lumea de dincolo. Se zice că îți descopere în vis asemenea minunății, încât nu mai poți să trăiești fără ele. De acolo i s-a tras. Dimineața au găsit-o cu ochii pironiți în gol, către ușă. Pe acolo intrase vedenia. Degeaba i-au făcut descântece și în zadar a venit preotul să-i facă slujbe de vindecare. Într-o lună s-a uscat pe picioare. Așa fără glas, cu privirile pironite departe. S-a prăpădit. Nimeni nu poate să vadă Lumina Raiului și să mai trăiască după aia. Unii spun că Sfântul ar fi poftit-o la cele veșnice. De aceea i s-a arătat Lumina Raiului. Păcat de Bologan. A rămas, săracul, cu cinci copii mici pe cap. Și cu cei doi gemeni, aproape orbi. Trăiește din ajutorul de handicap pentru copiii bolnavi. Grea viață. Sărmanii oameni...

Casa lui Bologan era pitită sub o stâncă mare, care părea că stătea agățată de cerul cenușiu. Era construită din lemn și avea o prispă îngustă, din care intrai în singura odaie. Dar odaia era mare și mi-am dat seama că adăpostea cele șase suflete. În fundul curții neîngrădite se ridica covăcia dărăpănată, zidită din cărămidă nearsă. În locul ușii, care parcă fusese smulsă de o mână puternică, rămăsese în zidul hâd, afumat, o gaură care semăna cu o gură fără dinți, care rânjea.

Când Bologan a apărut în capul scării, cu chipul său oacheș, pe care izvorâse un zâmbet încurcat, m-am dumirit cât de tare îl incomoda prezența noastră. Cu gesturi delicate, în contrast cu

chipul său mătăhălos, construit la o înălțime de aproape doi metri deasupra pământului, ne-a invitat înăuntru. Încăperea era sărăcăcioasă mobilată, iar pe jos avea carton gudronat. De pe dormeza mare, care să fi avut vreo doi metri lățime, acopetită cu o pătură cenușie din lână, ne priveau zece perechi de ochi mici, migdalați.

- Țștia sunt îngerii mei, rosti plin de mândrie Bologan și se apropie de pat, mângâind cu duioșie creștelele puilor săi de om. Erau cinci copii bucălați, cu părul negru corb. Era lesne de observat că toți împrumutaseră trăsăturile feței părintelui lor.

Primarul le împărți la fiecare câte o plasă cu dulciuri, însă copiii nu se grăbiră să vadă ce au primit și așteptau cuminți un îndemn din partea lui Bologan. Acesta le făcu semn să iasă din încăperea și să se bucure de daruri. Atunci am observat că cei mai mici dintre copii sunt gemeni și că seamănă ca două picături de apă, încât era imposibil să îi distingi.

- Ei, Bologane, rupse primarul tăcerea, am venit să ne dai semnăturile alea pentru copii. Dă hârțiile, mai adăugă edilul, îndreptându-se către una dintre cele două asistente. Femeia îi înmână două dosare subțiri. Bologan le prinse cu degetele lui groase și le mângâie cu sfială, multându-le dintr-o mână în alta, de parcă îi erau de prisos. Se vedea că mâinile sale erau obișnuite mai mult cu ciocanul și cu cleștele. Ce să facă el cu hârțiile alea imaculate?

- Uite, ăsta e acordul pe care trebuie să îl dai pentru fiecare copil, pentru operație, îi spuse